

- Вдосконалення методики самостійної роботи студентів у вищих навчальних закладах;
- Використання інноваційних педагогічних технологій навчання у вищій школі;
- Оптимізація психологічних та організаційних умов адаптації студентів;
- Вдосконалення викладання дисциплін гуманітарного циклу у вищих технічних закладах;
- Формування соціальних компетенцій викладача вищої школи;
- Психолого-педагогічні засоби подолання проблем адаптації студентів – першокурсників;
- Адаптація викладача-початківця вищих навчальних закладів до педагогічної діяльності;
- Формування моделі подолання педагогічних конфліктів у вищій школі;
- Розвиток педагогічних здібностей у викладачів вищої школи (діагностика и кореляція);
- Формування шляхів подолання труднощів на навчальних заняттях в умовах негативно налаштованої аудиторії та інші.

Випускники магістратури «Педагогіка вищої школи» отримують дипломи державного зразка і кваліфікацію «викладач університетів та вищих навчальних закладів».

Висновки. Таким чином, для вирішення задачі підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів у міжакредитаційний період, керуючись принципами підвищення якості освіти та створення системи безперервної освіти, вважаємо за доцільне поширити практику підготовки в магістратурі «Педагогіка вищої школи» та в Центрі інженерної педагогіки НГУ серед викладачів ВНЗ Дніпропетровського регіону.

Бібліографічні посилання:

1. Шабанова, Ю.О. Перспективи вітчизняної інженерної педагогіки (в контексті європейських тенденцій розвитку вищої технічної освіти) / Ю.О. Шабанова // Науковий вісник НГУ. – 2009. № 2. – С.3-7.
2. Шабанова, Ю.О., Пазиніч, Ю.М. Магістратура за спеціальністю ПВШ як актуальна можливість підготовки кадрів для впровадження принципів Болонського процесу в університетах України / Ю.О. Шабанова, Ю.М.Пазиніч // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. Теоретичний та науково-методичний часопис. Додаток 3. Том 3. – К., 2006. - С.299-302.

Г.Г. Півняк, В.О. Салов
(*Національний гірничий університет*)

АНАЛІЗ ЗАКОНОПРОЕКТУ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ» (нова редакція)

1. Зміни в законопроекті про вищу освіту хвилюють усіх суб'єктів вищої освіти. Інколи в різних формах виникало обурення студентів і викладачів стосовно питань, що вже враховані. Тут важливим було оприлюднення

динаміки змін законопроекту та можливість їх громадського обговорення, що організоване МОНмолодьспортом України.

Особливо жваве обговорення громадськості викликали питання застосування механізмів забезпечення якості освіти, класифікації та інституціональної автономії вищих навчальних закладів.

2. Позитиви нової редакції Закону України «Про вищу освіту» безперечні. Вперше Закон України «Про вищу освіту» буде базовим - права вищого навчального закладу не можуть бути обмежені іншими законами.

У законопроекті змінена структура вищої освіти - освітньо-кваліфікаційні рівні адаптовані до європейських академічних кваліфікацій. Освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста та освітньо-науковий рівень доктора наук в системі вищої освіти в більшості країн не існують. Але їх наявність в структурі вищої освіти України обґрунтовується національними особливостями.

Напрями підготовки, за якими здійснюється підготовка бакалаврів, замінено на спеціальності, що має підвищити якість їх професійної підготовки та можливість використання системою праці. Фактично буде подолана штучна проблема для напрямів, до яких входило декілька спеціальностей з різними об'єктами діяльності - підготувати за чотири роки фахівця за всіма об'єктами діяльності напряму неможливо в часі та недоцільно за здоровим глуздом. Такими напрямами є, перш за все, гірництво, металургія, інженерна механіка. За таку зміну освітяни Дніпропетровського регіону вели багаторічну боротьбу. Упровадження підготовки бакалаврів за спеціальностями - головний позитив законопроекту з проблеми підвищення якості професійної підготовки кадрів, зокрема для гірничо-металургійного комплексу України.

Для оптимізації мережі вищих навчальних закладів змінено підходи до їх типів та створення філій і навчально-консультаційних центрів.

Посилено інноваційну складову діяльності вищого навчального закладу та визначено організаційно-правові форми впровадження інновацій.

Законодавчо визначено основні засади практичної підготовки, що передбачають безоплатне проходження студентами практик на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від їх форми власності.

Законодавчо врегульовано зовнішнє незалежне оцінювання знань та умінь абітурієнтів та встановлено порядок його проведення.

Визначено розмір стипендії студентів, яка не може бути менше прожиткового мінімуму. Розмір плати за навчання за контрактом не може змінюватись протягом строку укладеного договору.

Внесено зміни щодо фінансової самостійності, правового режиму майна вищих навчальних закладів та користування земельними ділянками.

Перелік спеціальностей за освітньо-кваліфікаційними рівнями передбачено затверджувати Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, що дозволить оперативно реагувати на потреби галузей економіки.

3. Порівняно із європейським законодавством про вищу освіту деякі повноваження Міністерства сприймаються як надлишкові. Наприклад,

затвердження програм навчальних дисциплін «спеціально уповноваженими центральними органами виконавчої влади у галузі освіти і науки» – нереальне завдання за обсягом. Розроблення базовими вищими навчальними закладами для усіх спеціальностей певної галузі знань та затвердження комісіями Науково-методичної Ради МОНмолодьспорту України – найлогічніший шлях виконання такого завдання, що забезпечить реальну якість програм навчальних дисциплін.

В країнах Європи багато питань, що увійшли до нашого законопроекту, визначаються другорядним законодавством або статутами закладів освіти. Пріоритетні сфери автономії європейських закладів освіти - «свобода здійснювати кадрові призначення, свобода розробляти власні програми та моніторингу реалізації освітніх стандартів, свобода відбору студентів, свобода використання власних коштів згідно з статутом...».

Експерти Ради Європи, які брали участь в обговоренні законопроекту, вважають за доцільне створення в Україні незалежної агенції, що має розробляти критерії, стандарти та процедури забезпечення якості вищої освіти. Експерти радили надати закладам вищої освіти максимальної гнучкості в питаннях фінансування із різноманітних джерел. На їх думку важлива також деполітизація вищої освіти та уникнення будь-якої форми ідеологічного навчання, незалежно від того, класифікують його як «патріотизм» чи щось інше.

4. Освітян України хвилює певна неоднозначність змісту важливих статей законопроекту. Це стосується строків навчання за освітньо-кваліфікаційними рівнями та невизначеність рівня їх професійної діяльності відповідно до Національної рамки кваліфікацій, що створює труднощі при її трансформації в стандарти вищої освіти. Тут важливо не втратити алгоритм розробки стандартів на основі компетентнісного підходу, який застосовується в Україні з 1997 року і є національним надбанням – європейська система вищої освіти тільки його опановує.

Гострою для регіональних вишів є проблема визначення ліцензованого обсягу прийому, що виникла через скасування освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста. У законопроекті є певна неоднозначність щодо долі цього освітньо-кваліфікаційного рівня. Навіть між рядків статей неможливо дізнатись до якого рівня він буде віднесений. А мова йде про освітньо-кваліфікаційний рівень, який для економіки України є основним за попитом. Росія цей рівень залишила як національну особливість, що стовідсотково забезпечується державним замовленням.

Турбує громадськість (і не тільки освітянську) варіативна складова освітніх стандартів у форматі законопроекту. Існує певна протиріч практики впровадження вимог євроінтеграції. З одного боку система освіти має забезпечити мобільність студентів через трансфер кредитів, з іншого – обрання вільної освітньої траєкторії студента на засадах демократизації. Позиція освітян регіону щодо варіативної компоненти орієнтована на забезпечення якості вищої освіти, яка в Україні професійна. З цих позицій обсяг варіативної складової має залежати від специфіки спеціальності та регіональних потреб – студент не має (і не повинен мати) досвіду для обрання змісту професійної траєкторії. Запити студента мають обмежуватись гуманітарною складовою освіти, але регіональні проблеми та традиції наукових шкіл вишів мають відбиватись саме варіативною складовою стандартів.

5. Аналіз законопроекту, в якому враховані пропозиції суб'єктів вищої освіти при громадському обговоренні, дає підстави для висновку - в цілому за наслідками законопроект має підвищити рівень правового регулювання відносин у галузі, гармонізує систему вищої освіти з напрямками розвитку Болонського процесу.

Будь-який закон не може бути ідеальним. Деякі статті Проекту не ідентичні європейському законодавству, але вітчизняні реалії такі, що суспільство ще не готово до оптимальних змін. Таким прикладом компромісу мають бути статті про зовнішнє незалежне оцінювання, застосування якого є основним чинником різкого зниження якості середньої освіти через її односторонність, що штучно орієнтована на опанування лише декількох дисциплін. Але скасування цих статей стане підставою для нового «вибуху» необізнаної та обмежено мотивованої молоді.

Відсутність швидких змін законодавства у сфері вищої освіти тривалий час стримує забезпечення України кадрами з вищою освітою в умовах трансформації економіки, адаптацію до Європейського простору, створення умов для визнання дипломів, академічної та професійної мобільності, впровадження освіти впродовж життя.

В європейській практиці теж допустимо, коли законодавство про вищу освіту змінюється перманентно. Автономія, наприклад, надається закладам освіти поступово, але супроводжується жорсткими умовами до звітності, включаючи внутрішній і зовнішній аудит.

А.И. Погорелов

(Одесская государственная академия холода)

ТЕСТОВЫЕ ЗАДАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТНОГО ХАРАКТЕРА В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА

Известная в педагогике методика оценки знаний студентов путем устной проверки не только устаревшая, но чаще всего дает лишь качественное представление об уровне усвоения ими определенной суммы знаний и умений. В условиях индивидуализации обучения, внедрения в высших учебных заведениях кредитно-модульной системы организации учебного процесса с упором на самостоятельную работу студентов надежно обрабатывать результаты учебной деятельности позволяют только методы письменной или практической проверки, дающие количественную оценку уровня учебных достижений. Это позволяет исключить проявление субъективности при формировании оценки и ее зависимость от личности преподавателя и его квалификации.

В последнее время в педагогической практике все чаще используются методы программированного контроля знаний, основанные на единой и объективной методике анализа сформированной деятельности, инвариантной содержанию учебных дисциплин. В основу положено выявление уровня